

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 9. Utrùm infideles occulti sint in vera Christi Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Ecclesia; unde mali cum bonis communicantes in Sacramentis & professione fidei, sunt suo modo partes societatis, quæ est vera Christi Ecclesia, & sic mali cum bonis in vera Christi Ecclesia sunt, quamvis non eodem modo quo boni; qui boni sunt in Ecclesia Christi, ut partes illam constituentes, mali verò ut partes illi adhaerentes, & adhaerendo facientes cum illa unum corpus morale, sensibile & palpabile, quod est Ecclesia Christi, & quatenus est Ecclesia Christi, & corpus Christi, adeoque corpus vivum vita spiritali, quod proinde non nisi ex membris vita spiritali animatis constari potest.

Dices. Mali sunt partes constituentes societatem, quam faciunt boni & mali inter se communicantes, & quæ est Christi Ecclesia. Ergo mali sunt partes constituentes Ecclesiam Christi. *R. neg. ant. ad mentem S. Doctoris.* Nam societas illa, quam boni cum malis constant, est in recto sola Ecclesia Christi, & ita in recto dicit solos bonos, ex quibus Ecclesia Christi constituitur, malos verò in obliquo tantum; societas enim illa est Ecclesia Christi, sensibilibus & corporaliter cum malis colligata per communionem sacramentorum, & externam fidei christianæ professionem: vel, si vis, quod idem est, societas illa sunt boni inter se spiritali charitatis vinculo connexi, & sensibilibus ac corporaliter per sacramentorum communionem & externam professionem fidei christianæ colligati cum malis.

Mali igitur cum bonis constant corpus politicum, sensibile & palpabile, quod est Ecclesia Christi, non componendo cum bonis totum aliquod, quod sit in recto boni & mali; sicut homo v. g. est in recto corpus & anima rationalis; sed purè bonis adherendo sensibilibus & corporaliter per communionem sacramentorum; sicut in doctrina S. Thomæ, albedo facit album cum pariete, non componendo cum pariete totum, quod sit in recto paries & albedo, sed purè inhærendo parieti, unde album non est paries & albedo, sed paries habens albedinem; & sicut humanitas cum verbo facit Christum, non componendo cum verbo totum aliquod, quod sit verbum & humanitas in recto, sed purè incumbendo, vel, si vis, adhærendo physice verbo, unde Christus est verbum habens humanitatem, verbum humanitate homo. Addo etiam, sicut in homine habente manum aridam, manus arida cum corpore facit unum continuum physicum, non componendo cum corpore totum, quod sit corpus & manus arida in recto, sed purè adhærendo corpori, unde continuum illud est corpus habens manum aridam.

Mali igitur non sunt de Ecclesia Christi, etiam sumpta ut est corpus politicum, sensibile & palpabile, nisi minùs propriè, secundum quid, & cum addito diminuyente, ut partes purè adhaerentes, in obliquo: boni verò sunt de ea, propriè, simpliciter, ut partes constituentes, in recto, uno verbo, sunt ipsa Ecclesia Christi. Quando S. Augustinus negat malos esse de Ecclesia Christi, sumit Ecclesiam Christi secundum ea tantum, quæ dicit in recto. Quando dicit malos esse in, vel etiam esse aliquo modo & secundum quid de Ecclesia Christi, sumit Ecclesiam Christi secundum ea, quæ dicit tam in recto, quam in obliquo. Juxta S. Doctorem, boni non solum sunt in, sed etiam propriè & simpliciter de societate illa sensibili, quæ est Ecclesia Christi, quia sunt in ea ut partes constituentes: mali verò sic sunt in ea, ut non sunt propriè & simpliciter de ea, quia in ea sunt tantum ut partes partibus constituentibus adhaerentes.

Potè hæc hætenus paulò fusiùs disseruimus, ad exponendam mentem Augustini, & aliorum Patrum, quorum auctoritate abuti conantur hoc tempore hæretici, & alii novatores. Patribus autem asserentibus solos bonos esse de Ecclesia, non contradicunt Doctores catholici, cum non solum bonos, sed etiam malos esse in & de Ecclesia dicunt: sentiunt enim bonos esse in & de Ecclesia, ut membra viva; malos verò esse in & de Ecclesia, quomodo

in & de ea esse possunt membra mortua & arida, quod sufficit Augustino & aliis Patribus, sicut Doctoribus catholicis iussit, quod asserit Augustinus, malos per malam vitam spiritaliter tantum separatos à bonis, adeoque cum bonis corporaliter colligatos manere, donec omnino segregentur: hoc enim supposito, manifestum est malos cum bonis facere, quocumque tandem modo faciant, unum corpus politicum, sensibile & palpabile, quod est Ecclesia Christi; unde manifestè sequitur, malos esse aliquo verò modo de Christi Ecclesia.

E dictis hætenus apparet, quàm malè & perperam contendant novatores, à Clemente XI. in Constitutione, quæ incipit, *Unigenitus Dei Filius*, doctrinam S. Augustini & aliorum Patrum proscriptam fuisse in Quesnellii propositionibus 72. 73. 74. 75. 76. & 77. Nam cum S. Augustinus dicit ex bonis componi Ecclesiam Christi, non intendit malos ab ea excludere, quandoquidem malos in Ecclesia Christi esse, disertè asserit, inculcat, & variis argumentis demonstrat contra Donatistas, imò expressè agnoscit malos de Ecclesia esse ex parte, nempe secundum communionem sacramentorum, & externam, ut subintelligit, fidei christianæ professionem: Quesnellius verò in citatis propositionibus sic ex solis bonis Ecclesiam Christi componit, ut ab ea malos prius excludere intendat; ut

Facile demonstratur ex propositione 78. ad quam alia citata evidenter relative sunt, & quæ sic se habet in latinum fideliter versa: *Separatur quis à populo electo, cujus figura fuit populus Judaicus, & caput est Jesus Christus, tam non vivendo secundum Evangelium, quam non credendo Evangelio.* Juxta Quesnellium igitur, mali per malam vitam à bonis, qui Ecclesiam Christi, componunt, tam separantur, quàm separantur Pagani. Sed Pagani ita separantur à bonis, qui Ecclesiam Christi componunt, ut non magis in, quàm de Ecclesia Christi sint. Ergo similiter, juxta Quesnellium, mali per malam vitam, à bonis qui Ecclesiam Christi componunt, ita separantur, ut non magis sint in, quàm de Ecclesia Christi. Ergo Quesnellius ita ex bonis & sanctis componit Ecclesiam Christi, ut ab ea malos penitus excludat, & tam excludat, ut non magis velit illos ad eam pertinere, quàm ad eam pertinent Pagani, & a fortiori quàm ad eam pertinent schismatici & hæretici.

Juxta S. Doctorem, schismatici & hæretici, adeoque & quidem à fortiori, Pagani tam corporaliter quàm spiritaliter separati sunt; mali verò spiritaliter tantum, proindeque minùs separati sunt, quàm Pagani: juxta Quesnellium mali per malam vitam tam separantur, quàm Pagani. Juxta S. Doctorem, mali, quantumvis mali, retinent cum bonis aliquam unitatem, vi cujus verè sunt in Ecclesia cum bonis: juxta Quesnellium, nullam ejusmodi unitatem retinent. Juxta S. Doctorem, mali per malam vitam non separantur totaliter: juxta Quesnellium, totaliter separantur. Doctrina igitur S. Augustini, & Quesnellii doctrina, ut affirmatio & negatio pugnant inter se.

ARTICULUS IX.

Utrum infideles occulti sint in vera Christi Ecclesia.

RESPONSIO.

In fideles occulti sunt in Ecclesia Christi.

Prob. Infideles occulti sunt ii, qui fidem non habent, & ita carent omni virtute christiana, sed tamen exteriùs fidem christianam profitentur, & eadem sacramenta participant cum fidelibus. Atqui tales sunt in vera Christi Ecclesia. Ergo, &c.

Prob. min. 1. ex Joanne Apostolo epist. 1. c. 2. ubi hæc leguntur: *Et nunc antichristi multi facti sunt. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis.* Hic Apostolus loquitur in persona totius Ecclesiæ, & per antichristos intelligit eos, qui in apertam hæresim erupe-

eruperunt. Dicit autem eos per notoriam hæresim exivisse ab Ecclesia. Ergo ante notoriam hæresim erant in Ecclesia, aliquem enim è loco, in quo non est, exire manifestam involvit repugnantiam. Ergo infideles, quandiu occulti sunt, adeoque quandiu fidem christianam exterius profitentur, & eadem sacramenta participant cum veris fidelibus, tandiu sunt in Ecclesia.

At inquit. Apostolus hic difertè asserit eos non fuisse de Ecclesia, etiam antequam in apertum schisma prorumperent. *Non erant*, inquit, *ex nobis*. Ergo etiam antequam prorumperent in apertum schisma, non fuerunt in Ecclesia, nam qui non est de Ecclesia, non est in Ecclesia, sicut qui non est in Ecclesia, de Ecclesia esse non potest.

R. 1. dist. ant. Apostolus hic difertè asserit eos non fuisse de Ecclesia, &c. tanquam membra viva, C. ant. Ne quidem tanquam membra mortua & arida, N. ant. & dist. conf. Ergo etiam antequam prorumperent in apertum schisma, non fuerunt in Ecclesia ut membra viva, C. confeg. Ut membra mortua & arida, N. confeg. Nam cum Apostolus dicit eos per apertum schisma in Ecclesia exivisse, hoc ipso dicit eos ante apertum schisma in Ecclesia fuisse: clarum autem est non fuisse ut membra viva, cum spiritali vita carerent. Ergo hoc ipso dicit eos ante apertum schisma, in Ecclesia fuisse ut membra mortua & arida, adeoque ante apertum schisma, de Ecclesia fuisse ut membra mortua & arida.

Juxta Apostolum igitur, hic hæretici, antequam in manifestam prorumpant hæresim, sunt & non sunt de Ecclesia: non sunt ut membra viva, sunt ut membra mortua. Unde juxta eundem, sunt & non sunt in Ecclesia; sunt ut membra mortua, non sunt ut membra viva: nam eodem modo sunt & non sunt in Ecclesia, quo sunt & non sunt de Ecclesia, sicut vicissim eodem modo sunt & non sunt de Ecclesia, quo sunt & non sunt in Ecclesia. Hinc apparet sensus Apostoli dicentis, Non erant ex nobis & tamen ex nobis prodierunt: perinde enim est, ac si diceret: Non erant ex nobis ut membra viva, & tamen ex nobis prodierunt, quia in nobis & de nobis erant ut membra mortua: erant autem in nobis & de nobis ut membra mortua tantum, quia non erant in nobis & de nobis animo & voluntate, & sic non erant in nobis & de nobis, quia ut non verè, sed apparenter tantum fideles erant: nam si verè fideles fuissent, & non apparenter tantum, in Ecclesia permanissent, perseverando scilicet in christianæ fidei professiones. Ex his

R. 2. dist. ant. ad mentem S. Augustini. Apostolus hic asserit hæreticos, etiam ante apertum schisma, non fuisse de Ecclesia, ut membra corpus Ecclesiæ cum bonis constituentia, C. ant. cum enim occulti hæretici sint membra mortua, & non possunt concurrere ad constitutionem corporis vivi, quale est corpus Ecclesiæ, quod est Christi corpus. Apostolus hic asserit hæreticos etiam ante apertum schisma non fuisse de Ecclesia, nequidem ut membra corpori Ecclesiæ purè adhærentia, N. ant. Quandiu enim hæretici sunt, tandiu cum bonis sensibilem & corporalem habent unitatem, per externam fidei Christianæ professionem, adeoque tandiu adhærent corpori Ecclesiæ, quod ex bonis componitur, & adhærent, ut membra in vero aliquo sensu; cum tandiu possint habere & exercere jurisdictionem puta episcopalem, & ita tandiu esse moralia Ecclesiæ organa. Et dist. conf. Ergo hæretici, etiam ante apertum schisma, non fuerunt in Ecclesia, ut membra cum bonis constituentia corpus Ecclesiæ, C. confeg. Ut membra corpori Ecclesiæ purè adhærentia, N. confeg.

Prob. min. 2. ex Celestino I. cujus verba recitat Nicolaus I. in sua ad Michaellem Imperatorem epistola de potestate & dignitate Sedis Apostolicæ. Nam Celestinus ad Orientales Episcopos & ad Clerum Constantinopolitanum scribens, dicit, Nestorium, postquam hæresim suam prædicare cœperat, actus jurisdictionis episcopalis, quales sunt excommunicare laicos, & clericos deponere, exercere non potuisse in Ecclesia Con-

Simonnet Theol. Tom. II.

stantinopolitana. Atqui hoc dicendo, Celestinus manifestè supponit Nestorium exercere potuisse jurisdictionem episcopalem, quandiu non fuit manifestus hæreticus. Ergo Nestorius quandiu non fuit manifestus hæreticus, tandiu fuit in Ecclesia: ab eo enim qui non est in Ecclesia, in Ecclesia jurisdictionem aliquam exerceri posse repugnat. Ergo, &c.

Prob. min. 3. autoritate Patrum, pro quibus omnibus sit Augustinus. Sic autem loquitur lib. 4. de bapt. c. 10. *Si zizania sola dicenda sunt, que usque in finem in maligno errore perdurant, & fortis multa frumenta sunt, & intus multa zizania* (hoc est, multi hæretici manifesti, qui proinde foris seu extra Ecclesiam sunt ad veram fidem convertentur, & in ea usque in finem perseverabunt; & multi infideles occulti, qui proinde intus seu in Ecclesia sunt nunquam convertentur ad veram fidem, sed in infidelitate permanebunt ulque in finem) *at enim peiores (inquierent) sunt exteriores (manifesti hæretici) quam interiores mali (infideles occulti) magna quidem questio est, utrum peior fuerit Nicolaus exterior jam, quam Simon adhuc interior, quia ille hæreticus (manifestus) sic magnus (& infideles occultus).*

In lib. de catechizandis rudibus c. 17. sic ait: *Sunt qui propterea volunt esse christiani, ut aut promereantur homines, a quibus temporalia commoda expectant, aut quia offendere nolunt, quos timent (certè tales non sincere, sed fictè tantum christianam fidem amplectuntur, adeoque non verè, sed apparenter tantum fideles sunt.) Sed isti reprobi sunt; & si ad tempus eos portat Ecclesia, sicut arca usque ad tempus ventilationis paleam sustinet: si non se correxerint... in fine separabuntur. Nec sibi blandiantur quod in arca possunt esse cum frumento Dei, quia in horreo cum illo non erunt, sed igni debito destinabuntur.*

Juxta S. Doctorem igitur, qui fictè & apparenter tantum fideles sunt, sunt in Ecclesia cum verè fidelibus & justis; cum hoc tamen discrimine, quod hi sint in ea ut frumentum Dei, quia si in fide, quæ per charitatem operatur, perseveraverint, horreum Dei congregabuntur, hoc est, in cœlo potientur vita æterna: illi verò sint in ea ut paleæ, quia nisi ad veram fidem convertantur, tandem aliquando à supremo judice separabuntur, & projicientur ex arca, comburendi igne inextinguibili.

Prob. min. 4. ratione. Qui non est in Ecclesia, in Ecclesia nullam jurisdictionem habere potest, ut docent summi Pontifices, Celestinus I. & Nicolaus I. & cum illis SS. Patres communiter. Et verò, ut dicit S. Cyprianus epist. 58. ad Antonianum, *quisquis ille est, & qualiscumque est, christianus non est, qui in Christi Ecclesia non est.* At certè eum, qui christianus non est, aliquam in Ecclesia habere jurisdictionem repugnat. Ergo si infideles occulti non sunt in Ecclesia, nullam in Ecclesia jurisdictionem habere possunt; & ita hoc ipso quod aliquis v. g. Parochus incidit in occultam hæresim, amittit jurisdictionem in foro interno: item hoc ipso quod aliquis Episcopus incidit in occultam hæresim, amittit dignitatem episcopalem, & omnem tam in foro interno quàm in externo jurisdictionem; quamvislibet exterius fidem christianam profiteatur, & in eorumdem sacramentorum participatione communicet cum fidelibus. Atqui hæ consequentiæ admitti non possunt; tum quia alioquin omnes actus, qui tam in foro interno, quàm in externo sine jurisdictione exerceri non possunt, essent incerti; cum primum sit hominibus internam fidem amittere; tum quia, quod Episcopus, quantumvis animum gerat hæreticum, dignitate & jurisdictione episcopali non excidat, nisi aut se ipse, in apertum schisma prorumpendo, separet, aut de hæresi convictus separetur, communissima sententia est.

Obj. 1. S. Augustinum lib. 3. de bapt. cap. 19. ubi loquens de occultis hæreticis, sic ait: *Hujus autem fraternæ charitatis inimici, sive aperte foris sint, sive intus esse videantur, pseudo-christiani sunt & antichristi. Invenitis enim occasionibus, foras*

Z. exeunt

exiunt ... sed etiam si occasiones desint, cum intus videntur, ab illa invisibili charitatis compage separati sunt. Unde Joannes dicit: Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum. Ergo ex S. Augustino, hæretici occulti non sunt in Ecclesia, sed solum videntur esse in Ecclesia. Et ratio Doctoris est, quia occulti hæretici non sunt ex Ecclesia, quod probat ex verbis Joannis Apostoli.

R. Doctorem hic intelligere modum essendi intus, non qualemcumque, sed qui solis bonis convenire potest, nempe modum essendi intus per internum & spiritale charitatis vinculum, quo boni inter se colligati, corpus Christi, quod est Ecclesia, constituunt; unde sic sunt in Ecclesia, ut sint ipsum corpus Ecclesiae, & sic sunt in domo Dei, ut sint ipsa domus Dei. Occulti autem hæretici non sic sunt intus; cum fraternæ charitatis inimici sint, adeoque separati ab illa invisibili charitatis compage, vi cuius boni sunt unum Christi corpus, una domus Dei, una Ecclesia, quæ quia ex solis bonis constituunt, de illa dictum est, quod sit columba unica, pudica & casta sponsa sine macula & ruga, hortus conclusus, fons signatus, paradisus cum fructu pomorum, &c. quod non intelligitur nisi in bonis & sanctis & iustis, ut ait S. Doctor lib. 6. de bapt. c. 3.

Occulti igitur hæretici non sunt intus, sicut sunt boni, sed solum videntur esse quia fraternam, à qua animo & voluntate alieni sunt, charitatem simulant, quandiu desunt occasiones illam impunè violandi: unde tandiu videntur pertinere ad illam invisibilem charitatis compagem, qua boni eadem sacramenta participant, & eadem christianam fidem exterius profitentes, unam Christi Ecclesiam componant. Quamvis autem occulti hæretici non sint intus in hoc sensu, in aliquo alio vero sunt, ut apparet ex eo quod, ut ait S. Doctor, inventis occasionibus, in apertum schisma prorumpunt, & prorumpendo foras exeunt; non possent autem foras exire per apertum schisma, nisi ante apertum schisma intus essent.

Obj. 2. eundem tract. 3. in epist. Joan. ubi sic loquitur: Omnes hæretici, omnes schismatici ex nobis exierunt, id est, ex Ecclesia exeunt: sed non exierunt, si ex nobis essent. Antequam exirent ergo, non erant ex nobis. R. S. Doctorem ibidem expresse asserere, quod occulti hæretici sint in Ecclesia: sic enim prosequitur: Si antequam exirent, non erant ex nobis; multi intus sunt, non exierunt, & tamen antichristi sunt. Audeamus hoc dicere: Ut quid? nisi ut unusquisque, cum intus est, non sit antichristus.

Cum ergo S. Doctor dicat occultos hæreticos non esse ex nobis, tantum vult eos non esse in corpore Ecclesiae ut patres ipsum constituentes, & solum in eo esse ad eum prope modum, quo mali humores sunt in corpore humano: sic enim ibidem ait: Qui sunt intus (hæretici occulti) certe sunt in corpore Domini nostri Jesu Christi ... Sic sunt in corpore Christi, quomodo humores mali ... Dicit, quando eos evomit atque projicit corpus: Ex me exierunt humores isti, sed non erant ex me. Quid est, Non erant ex me? Non de carne mea præcisi sunt, sed pectus mihi premebant, cum inessent. Et inferius: De voluntate sua unusquisque aut antichristus, aut in Christo est; aut in membris sumus, aut in humoribus malis. Qui se in melius commutat, in corpore membrum est, qui autem in malitia permanet, humor malus est: & quando exierit, revelabuntur qui premebantur.

Dices. Saltem negat hic S. Augustinus, occultos hæreticos esse membra Ecclesiae in ullo vero sensu. R. neg. Nam S. Augustinus hic tantum negat occultos hæreticos esse membra componentia: loquitur enim hic non de membris quibuscumque, sed solum de componentibus & constituentibus corpus Ecclesiae, ut patet ex his verbis, quæ ibidem leguntur: Qui non est Christo contrarius, in corpore ipsius hæret (hoc est, permanet, &) & membrum computatur. Nunquam sibi sunt membra contraria: corporis integritas universis membris constat. Negat autem S. Doctor occultos hæ-

reticos esse in corpore Ecclesiae ut membra componentia, quia corpus Ecclesiae est corpus vivum, quod proinde non nisi membris vivis constare potest. Porro occulti hæretici non sunt membra viva, sed mortua & arida.

Dices. Juxta S. Augustinum, occulti hæretici in corpore Ecclesiae tantum sunt, ut humores mali. R. neg. Nam S. Augustinus dicit quidem occultos hæreticos esse in corpore Ecclesiae ut humores malos, at non dicit esse tantum ut humores malos. Juxta S. Doctorem, occulti hæretici (idem de aliis peccatoribus quibuscumque) sunt in Ecclesia, 1. ut palea in arca, frumento permixta, à frumento per ventilabrum separanda, & in ignem projicienda. 2. Ut vasa lignea & fictilia in magna domo, ad usus inglorios destinata. 3. Ut humores mali in corpore humano, quibus corpus humanum premitur, quibusque evomitur sublevatur. 3. Ut membra purè adhaerentia; nam juxta S. Doctorem, mali, quandiu eadem sacramenta participant, & eandem fidem profitentur cum bonis corpus Ecclesiae constituentibus, tandiu cum illis unitatem habent corporalem, atque ita tandiu adherent corpori Ecclesiae; & sic adherent, ut possint esse moralia illius organa, & sint quandoque, ut patet v.g. ex Parochis, vel Episcopis, qui occultè hæretici sunt, aut aliter mali. Unde juxta S. Doctorem, mali possunt esse, & quandoque sunt instrumenta conjuncta corporis Ecclesiae. Instrumentum autem conjunctum corporis non potest non esse illius membrum, in aliquo vero sensu. Ergo juxta S. Doctorem, mali per sacramentorum communionem & fidei christianæ professionem corporaliter uniti cum bonis corpus Ecclesiae componentibus, sunt in aliquo verò sensu membra corporis Ecclesiae. Non sunt autem membra componentia: superest igitur, ut sint membra purè adhaerentia.

Obj. 3. Hæretici non sunt christiani. Ergo, &c. R. dist. ant. Hæretici manifesti non sunt christiani, C. ant. Hæretici occulti, N. ant. Nam nomen Christiani nomen est professionis: Christianus enim dicitur, qui veram Christi fidem profitemur: quod si corde non tenet, quod profitemur ore, malus christianus est, sed tamen christianus. Occulti igitur hæretici christiani sunt, quamvis mali christiani: unde in Ecclesia, & in aliquo vero sensu, de Ecclesia esse possunt, & sunt.

ARTICULUS X.

Quid sit Ecclesia.

R E S P O N S I O.

Ecclesia sufficienter describitur, Cætus hominum inter se conjunctorum ejusdem fidei christianæ professione, & eorundem sacramentorum communione, sub regimine legitimorum pastorum, & præsertim unius in terris Vicarii Christi Pontificis Romani.

Prob. Nam 1. hac descriptione includuntur omnes qui sunt in Ecclesia, & excluduntur omnes qui in Ecclesia non sunt. 2. Hac descriptio convenit soli Ecclesiae, eamque ab omni alia societate discernit. 3. Ex hac descriptione Ecclesia non potest non esse visibilis: nam si hoc ipso quod quis christianam fidem profitemur, & sacramenta participat sub regimine Romani Pontificis, vel, si vis sub regimine pastorum subditorum Romano Pontifici, hoc ipso, inquam, is est in Ecclesia, & de Ecclesia, vel ut membrum vivum, vel ut membrum mortuum seu, quod eodem redit, vel ut membrum mortuum, vel ut membrum adhaerens; Ecclesia tam sensibilis est & palpabilis, quam Imperium Romanum & Regnum Galliae. Ergo, &c.

Exponitur jam hæc descriptio. Ecclesia igitur dicitur, 1. Cætus hominum inter se conjunctorum: nam Ecclesia Christi est multitudo una, unus populus, corpus unum, morale scilicet & politicum, proinde resultat ex morali conjunctione multorum hominum inter se. Dicitur 2. Ejusdem fidei professio-